

Dream Factory OSTRAVA

SNÁŘ Z TOVÁRNY

MAGAZÍN FESTIVALU DREAM FACTORY OSTRAVA 2015

SOBOTA 6. ČERVNA 2015

5

PALBA DO ŽIVÉHO

Dream Factory se převrátilo do druhé poloviny, denní program je nabitější a převážná část probíhá v každoročně rostoucím uměleckém centru dolu Hlubina. Prostor Hlubiny v pátek ovládly projekty Spitfire Company uvedené ve specifických podmínkách Vršku, Koupelen i Divadelního sálu pod těžní věží. Vedle tohoto progresivního pásma působila Leni, s hvězdou letošního ročníku Vilmou Cibulkovou, dost svérázně a to nejen proto, že se hrálo v Bezručích.

Trilogie Člověk v mezní situaci, která zahrnuje inscenace One Step Before the Fall, Animal Exitus a zatím poslední kus Spitfire Company Sniper's Lake patří ke špičce českého tance. Kvality jednotlivých produkcí vždy posouvají jedním či druhým směrem extrémní podmínky mís-

ta, kde se uvádějí, kvality dramaturgického celku bylo možné docenit až na Dream Factory, kde byla celá trilogie uvedena vcelku vůbec poprvé.

Začínalo se druhou epizodou Animal Exitus v zabetonovaném kvádru Vršku, který se stal jakousi porodnicí a zároveň mauzoleem, pohřebištěm, kde to žije. Plexisklový objekt cestuje prostorem i časem. Hodinová palba vede k emočnímu vyhoření zúčastněných a k následné katarzi. Pokud se dá Animal Exitus označit za katarzní, tak první epizoda, fenomenální sólo Markéty Vacovské, je možné s čistým svědomím označit za orgastické. Lenka Dusilová s „krabičkami“ i akustickými nástroji míchá hutný ambientní mix a do prostoru několika metrů čtverečních malého ringu pouští hustou mlhu, kte-

rou dravou choreografií rozhání Markéta Vacovská, právem korunovaná královna českého tance roku 2013. Je paradoxní, že úvod je zároveň vyvrcholením. Soubor s životem, který můžete vidět pořád dokola. Poslední epizoda Sniper's Lake je ne úplně šťastnou tečkou za oběma předešlými. Od stylové razance a výrazné konceptuálnosti se posouvá k úhlednosti, což do jisté míry posílil i nový Divadelní sál. Pro inscenaci je krucifiální elevace, která chyběla, což ublížilo světelnému kouzelnictví a všechno bylo více „ploché“. I přesto má celá trilogie ohromnou sílu válčící emoce. Určuje ji sám Petr Boháč, prorok temnoty, krysař, poslední z žijících střelců. V Animal Exitus jeho hlas pozvolna vniká do mimořádné hudby Davida Kollara, jako Vergilius pro-

vází záhadným mystériem, které se mezi černotou ošlehanými zdmi rozléhá i po sundání sluchátek. V One Step Before the Fall se krčí jako rozhodčí Kevorkian nad umírajícím tělem a životem kvíčícím vědomím. Ve Sniper's Lake se zase coby valkýra vyhoupne nad mraky diváků a bleskovými útoky naruší jinak bezproblémové tempo.

Leni Řeznického divadla lze jedním slovem shrnout jako „talkshow“, protože ač

je to překvapivé, nic jiného než „talkshow“ to není. Vynikajícím politický de facto thriller Duel Frost/Nixon (i když je také původně divadelním materiálem) fungoval, protože byl na plátně. Ron Howard mohl na rozdíl od Viktora Polesného a jeho týmu pracovat s výsostně filmovými prostředky. Kupříkladu světelné střihy v inscenaci, které mají filmové parametry, působí velmi násilně, protože by stačilo „měkké přední světlo“ a člověk by

neměl při každém světelném záblesku pocít, že inscenace končí. Ze změní dialogů jsou výraznější momenty, kdy se hyperintelektuální estét Leni utkává s promiskuitním floutkem Johnem. Zdálo se, že ostatní diváci si z inscenace odnesli více než já. Možná to bylo tím, že má mysl zůstávala v Hlubině a hlala hlubiny Boháčovy duše, bohatost jeho myšlení i cit pro koncepční neúprosnost.

Martin Macháček

Po Ostravě se mi stýská

Někdejšího dlouholetého uměleckého šéfa Divadla Petra Bezruče Martina Františáka není snadné odchytil ke krátkému rozhovoru. Má toho zkrátka hodně. Kromě toho, že se věnuje režii v různých koutech České republiky, pracuje na pozici uměleckého šéfa Mahenovy činohry v Brně.

Na letošním festivalu se objeví vaše inscenace Možná že odcházíme, jejíž předlohou jsou texty Jana Balabána. Proč jste zvolil k inscenování ostravské literární ikony pražskou scénu Švandova divadla? Soubor Švandova divadla jsem nezvolil, on zvolil mě. Na tu nabídku jsem v danou chvíli kvůli respektu k dnes už renomovanému dílu Honzy Balabána rád přistoupil. Také s tím, že ústřední dvojici otce a syna hrají Filip Čapka a jeho skutečný otec Jiří. Během zkoušení jsme zjistili, že Klára Cibulková má také nějaké kořeny na severu Moravy a David Punčochář je Ostravák. Takže to nakonec bylo takové ostravské zkoušení v Praze.

Jedná se o kombinaci autorovy nejslavnější povídkové sbírky a jeho posledního románu. Jak jste hledat klíč k výslednému textu?

Je třeba říct, že inscenace nevznikala od stolu, ale ve spolupráci s kolektivem herců. V první fázi jsme společně četli Balabánovy povídky a části románu Zepřej se táty. Hodně jsme o těch věcech hovořili, hodně jsme se srovnávali to, co jsme zažili my a co zažil pan Čapka. Díky tomu má v té inscenaci spousta věcí autentický pel. Teprve na základě disputace a rozehrávání různých situací vzniklo libreto. Spíše to byl únik k hledání ve světě Jana Balabána, snažit se uchopit jeho tvůrčí gesto. Ta práce byla komunitnější a příjemná.

S Janem Balabánem jste v Divadle Petra Bezruče spolupracoval na inscenaci Bezruč?! Jaký byl Balabán v divadelním prostředí?

Balabán byl v divadelním prostředí šťastný. Jako velký autor přistupoval zodpovědně ke svému divadelnímu textu, studoval si různé mistry, různou literaturu, jak má znít scénář. Na té hře spolupracovali Ivan Motýl a Jan Balabán, Jan Balabán a Ivan Motýl. Přátelé, básník a prozaik. Myslím si, že byl šťastný z toho, co divadlo přináší, a to je okamžitá zpětná vazba. Znamená to, že viděl žít svou postavu, viděl možnou životaschopnost postavy v situaci, také jej nadchla popremiérová zpětná vazba, což literát nezažívá. Ten čeká na recenze, na pomalejší ohlasy literární obce a čtenářů. Ten katapult potlesku na něho zafungoval jako droga. Ví, že měl po premiéře odletět na nějaké čtení do Spojených států a byl v takové euforii, že s námi zůstal ještě týden po první a druhé repríze.

Nestýská se vám po Ostravě?

Ostravu jsem si užil, dovolím si říct plnými doušky, a myslím si, že jsem odešel ve chví-

li, kdy jsem odejít měl. To nic nemění na tom, že se mi po Ostravě stýská.

Co vás v letošní divadelní sezóně zaujalo nejvíce?

Zaujala mě Pitínského inscenace v Divadelním studiu Marta, jestli se nemýlím, jmenuje se Můj život v umění. Přiznám se vám, že post uměleckého šéfa ve velkém kamenném divadle mi zabírá tolik času v takových mnohdy nemúzických oblastech, že se těším na příští sezónu, která snad bude smířlivější a leccos uvidím.

Co máte v plánu na příští sezónu?

Tři věci. Jednou je zdánlivě mainstreamový titul, ale také je z ranku starých vazeb – adaptace Křížanova scénáře k filmu Je třeba zabít Sekala. Křížan zemřel krátce po Balabánovi a byl jedním z lidí, které jsem považoval za své vzory. Byl jsem osloven k adaptaci ještě za jeho života a byl jsem šťastný, pyšný, moc jsem se na to těšil. Druhou je Brňany dopředu odsouzená kontroverzní autorská inscenace nazvaná Spílání Brnu, kde bych se chtěl společně s kolektivem zabývat také osudy německých herců, kteří byli odejiti z Národního divadla v Brně. A také brněnskými prokletci a básníky. Třetí bude pravděpodobně realizace mé nové hry, místo a prostor zatím sdělovat nebudu. Vše je v jednání. Každopádně se těším na to, že příští sezóna by pro mě měla být rokem jakéhosi nadechnutí, kdy po letošních pěti premiérách a vstupu do divokých vod Národního divadla v Brně, budu mít i čas důkladně se porozhlédnout po současné české próze.

Otto Linhart

Balabán, Hus a Dr. Factory

Ostravský chorobopis č. IV.

Zdař Bůh, závodní lékař Dr. Factory dnes ordinuje naposledy. A opět má na sále samé poraněné oběti ostravského násilí. Tak třeba tamtoho chlápka zmlátili na trolejbusové zastávce u Baníku. Hodní chlapci to byli (dnes ve 13:00 na Hlubině), baníkovci, jak si o nich svého času vyprávěl Dr. Factory s ostravským spisovatelem Janem Balabánem (Možná že odcházíme ve 22:00 na Hlubině). O jejich pozdravu BANIK, PIČO nebo o skinheadské minulosti.

„Prorazila se jakási bariéra, vše bylo odpuštěno. Baníkovští rowdies už najednou nebyli lumpové, kteří kamenují lidi nebo převracejí autobusy a cestou z Bazalů zkopou každého, koho potkají. Byli to naši hoši, ogaři, chachaři... Ostrava měla vždycky tendenci své chachary částečně glorifikovat, takže vyloukači ciferníků, pivaři a skinheadi dostali jakousi pozitivní roli v budování identity města. Ale identita řvoucího davu je vždy pochybná. Končí to citovaným pozdravem,“ spustil spisovatel Balabán (1961–2010).

A po obědě je čas na Jana Husa (Svět techniky v 15:00), tedy čas na víru. „Žijeme v nenormální situaci a nevíme o tom. Náboženská lhostejnost až ignorance je považována za normu i u literárních vědců, a jakákoli zmínka o víře pak budí rozpaky nebo potřebu autora zase někam zaškatulkovat. Moje psaní není a nemá být ilustrací jakéhokoli světonázoru. Zajímá mě úplný příběh člověka, který je nebo snad má možnost být i duchovním tvorem. Už sám jazyk je duchovním statkem. A věřit pro mě neznamená vzývat božstvo, ale bytostně se vztahovat ke smyslu života a světa. Rozhodně by mě nebavilo psát o světě, v jehož smysl bych nevěřil,“ přemítal Jan Balabán před lety v rozhovoru s Dr. Factory.

Jan Balabán přesto dopsal předčasně, už v dubnu 2010. A samozřejmě, že v té době ve smysl světa pořád hodně věřil.

Váš Dr. Factory

Anketa

- 1. Co ve vás dnes vyvolalo nejsilnější emoce?**
- 2. Co nejdramatičtějšího jste zažili v Ostravě?**
- 3. Který režisér je podle vás nejlepší střelec?**

Marta a Marie Pilařové

provozovatelky Provozu Hlubina

1. Vidět to tady s lidma. Je to první velký festival v opravených budovách, takže jsme si to vždycky představovaly a teď to vidíme s nima! Takže to je největší zážitek.
2. My bereme všechno pozitivně.
3. Důležitý je cíl střelby. Petr Boháč střílel dobře.

Aneta Červená / staff

1. Položení anketní otázky. Rozhořčení a únavu přemýšlet.

2. Pochovala jsem havrana. Před dvěma lety. To bylo docela dost dramatické. Našla jsem mrtvého havrana a byl asi leden, byl zmrzlý, tak jsem mu vykopala ve zmrzlé hlíně hrob. Myslím, že ho stejně vykopaly kočky. Ale jmenoval se Bořivoj.
3. Janusz Klimsza je asi střelec. Ale co když není? Janusz Klimsza.

Petr Boháč / režisér

1. Checheche. Bavila mě ta diskuze, kterou jsme měli ještě předtím, než to začalo. To asi emoce není, ale bavilo mě si ujasňovat, věci, nad kterými člověk přemýšlí, ale než je vyjádří nahlas, tak zůstávají v něm. V diskusi jsme se dotkli něčeho, co je důležité. To bylo pro mě docela stěžejní.
2. Asi průsery s technikou. A potom, vždycky je pro mě nepřijemné mřířit na lidi s tím, že nemusím trefit tam, kam chci. Když netrefím, tak to bolí. A už jsem se dvakrát asi netrefil a ono to fakt bolí. Ne, že by to bylo úplně nebezpečné, ale prostě to bolí.
3. Nebeský je střelec, fakt střelec. Jeho zkoušení je prostě nezkušet. A všechny jeho věci vypadají tak, jak vypadají.

Buď hop nebo trop. Dá víno a cigáro a pak o tom mluví a mluví, a když jsou tři dny do premiéry, tak se jde na plac a ono se to všechno prostě udělá a je to prostě asi dobrý.

Jiří Havelka / režisér

1. Masáž hlavy od přítelkyně, trvalo to asi hodinu. Mě strašně bolela hlava a to mi pomáhá. A pak mě to na konci nějak došlo. No, a na konci představení za námi došel Jarek Nohavica, to mě taky došlo. Říkal pozitivní věci, ale říkal je tak o překot a skvěle a že musíme přijet zase v prosinci a tudle a jak se nám ten prostor líbil a bylo to takové dětsky chlapecké nadšení, protože pro mě je to hrdina, můj, dětskej. Vlastně furt.
2. Asi jsem se tu jednou ztratil, když jsem tu kdysi dávno zkoušel u Bezručů, byl jsem asi hodně opilý a nemohl jsem najít cestu k bytu, kde jsem bydlel, nemohl jsem si vzpomenout ani na ulici, byl jsem trochu vyděšený.
3. Pitínský, protože dobře pálí.

ptala se Veronika Dombrovská

DNES / SOBOTA 6. ČERVNA

13:00 Důl Hlubina – Vršek
Hodní chlapci / 11:55

15:00 Svět techniky – Divadlo vědy
Hus až do konce
Spolek Omnimusa a Divadlo Mana

16:30 Důl Hlubina – Koupelny
Vyhánění Gerty Schnirch / HaDivadlo

19:00 Důl Hlubina – Biograf
Mechanický pomeranč
r: S. Kubrick; 1971 / film

20:00 Důl Hlubina – Vršek
Regulace intimity
11:55

22:00 Důl Hlubina – Pod věží
Možná že odcházíme
Švandovo divadlo

23:30 Důl Hlubina
Na vlnách těřemínu
koncert

ZÍTRA / NEDĚLE 7. ČERVNA

13:00 Důl Hlubina – Vršek
Kopanec / Činoherák Ústí

14:15 Důl Hlubina – Náměstíčko
Prasečí cirkus / (bra)Tři v tricku

15:00 Důl Hlubina – Koupelny
Klub rváčů / Činoherák Ústí

19:00 Divadlo Petra Bezruče
Les / Slovenské komorné divadlo

Nedělám pomníky, anebo s Husem až do konce

Umíte latinsky? Dělal jsem italštinu, takže pasivně něco z latiny zvládnu.

Měl Jan Hus duši rockera? Kde se vzala tato paralela? Myslím, že měl. Být rocke-rem pro mě znamená mimo jiné říkat pravdu, i když je drsná. A hlavně si za ní stát.

Jak podrobně jste studoval Husovo dílo? Docela podrobně. Hlavně jsem vycházel z monografie F. Šmahela Jan Hus. Život a dílo. A samozřejmě z Husova díla, především z jeho korespondence.

Skutečně budeme s Husem až do konce? Ano!

Jak se tak drastická smrt ztvárňuje hudebně? Uvidíte a uslyšíte. :)

Jan Hus – Radúz Mácha. Jak vás napadlo tohle spojení? Lhal bych, kdybych neřekl, že jistou roli sehrála náhoda. Radúz je ale tak přesvědčivým Husem, že to náhoda být nemohla.

V kůži Jana Husa... Odvolal byste? Snažil bych se do jeho situace vůbec nedostat, což se lehce říká. Nejsem věřící, takže pro mě by byly mezní jiné situace. Ale napros- to rozumím Husovi v tom, že může nastat okamžik, kdy prostě řeknete ne.

Myslel jste si na Jana Husa už dříve nebo vás inspirovalo šestisté výročí úmrtí? Či snad šťastná shoda? Od všeho něco. Nedělám pomníky, takže když jsem našel k postavě Husa klíč, přišlo to.

Inspirují vás ženy? Samozřejmě, hlavně v životě :-). Na muzikálu s hlavní ženskou (a známou českou) postavou už pracuji, víc nemůžu prozradit.

Na co se na letošním DFOV těšíte? Na Ostravu, která je vždy plnotučná, drsná a vřelá.

ptala se
Tereza Hýsková

Ze sobotního programu

Pak sme zahlídli jednoho mladýho bajata se svým kartáčem, jak se lubilubikujou pod stro- mem, a tak sme zastavili a chvíli je povzbuzova- li, a pak sme jim oběma rozdali pár srdečnéjch tolčoků, až řvali bolestí, a jeli sme dál. Ted sme měli v merku starou dobrou návštěvu s překva- pením. To bylo něco skutečnýho a dost se při tom člověk naláfal a vybičoval k supernásilí.

Anthony Burgess: Mechanický Pomeranč

Vyhánění Gerty Schnirch je nicméně dob- ře napsaný román. Jen bychom ho neměli chápat jako definitivní argument popírající kolektivní vinu – třebaže by si to sama au- torka tolik přála.

Jakub Vaníček: Řešení pohořelického pochodu v řeči „politically correct“

Až se na ostravské obloze objeví třetí po- lívka, rozevřou se hlubiny a deregulují sou- kromí veškerenstva.

Velká kniha prognóz a proroctví

Snář z továrny – magazín festivalu Dream Factory Ostrava 2015. Sobota 6. června, číslo páté. Šéfredaktorka Tereza Hýsková. Editor Martin Macháček. Redakce Otto Linhart. Spolupracovníci redakce Pavla Bergmannová, Veronika Dombrovská, Ivan Motýl. Fotografie a grafická úprava Lukáš Horký. Kontakt tereza.h.keys@gmail.com. Zpravodaj vydává festival Dream Factory Ostrava. Ředitel festivalu Tomáš Suchánek.